

Botos Katalin:

Kiből legyen képviselő?

(aktuálpolitikai jegyzet)

„Tetszettek volna forradalmat csinálni” – mondta Antall József. Azért fogalmazott így, mert a békés átmenet ára éppen az volt, hogy nem volt forradalom... De hát nem is oldottunk meg minden problémát, amit a múlt ránk hagyott, viszont nem folyt vér az utcákon; nem követtünk el újabb, más irányú igazságtalanságokat.

Most „tetszettünk forradalmat csinálni ...” Nem úgy, hogy „volna...” Ez, ami most van, valóban nem kormányváltás, hanem forradalom. Ez a Bastille előtti tömeg hangulata.

A „nép nevében...” történik, ami történik. Ezt már láttuk a történelemben. A kivégzés, a véres cirkusz, mindig népszórakoztatás volt. A Colosseumba vadállatok elé vitt keresztények esetében éppúgy, mint a guillotine alá hurcolt apácák tragédiájakor... Vagy a mai iszlám kivégzéseknél, amelyeket videóra vesznek. (Milyen érdekes, *mindig a keresztények az áldozatok...*)

De hát ki is a Nép? Szavazásoknál demokráciában mindenkit egyformának tekintenek. Keresztény ember egyértelműen vallja is, hogy valóban, *Isten előtt* minden ember egyenlő. De lássuk be, nem minden ember van képességekkel egyaránt felruházva, nem egyformán tájékozott a közügyekről, s így a döntése következményeiről sem; emellett, az öröklött – vagyoni, családi – helyzetek is igen különbözőek. Gyakran félreinformált, sőt, mondjuk ki: félrevezetett tömegek szava érvényesül a forradalmi cselekvéseknél. Amikor a nép dönt, akkor egy befolyásos kisebbség akarata érvényesül, amikor a tömeg automatikusan követi a háttérben meghúzódók érdekeit. Anélkül, hogy ezt tudná. *Csak hiszi*, hogy ő döntött...

Az államvezetés mindig a politikai osztály feladata volt. Lehet, hogy ez nem mindig és nem feltétlenül az egész nép minden egyes tagjának érdekét képviselte; *de vezető erő nélkül egyáltalán nem lehet kormányozni*. Kell *egységes politikai vezetés* is, hogy egyáltalán vezetés legyen. Az meg különösen fontos, hogy az államigazgatás stabil, szakértő, legalább is, hozzáértő állományra támaszkodhasson.

Ebben benne vannak a döntéshozók – a politikusok és a végrehajtók, a hivatalnokok egyaránt. Felelősségük azonban semmiképp nem azonos: a hivatalnokok mindenképpen a hatalom alárendeltjei. Lehet persze mondani, hogy vannak olyan kiadott parancsok, amelyek végrehajtása az erkölccsel, a lelkiismeret szavával ellentétben lehet, és akkor a lelkiismeretét kell követnie a végrehajtónak. Ez azonban csak nagyon kivételes esetben olyan egyértelmű, hogy elvárható legyen az egyes polgároktól. Madách: Az ember tragédiájának athéni színe a demokrácia jó képét mutatja: „Három gyermekemmel tart, ki így szavaztat.” Többnyire egzisztenciális érdekeiből áll a polgár oda, ahová... Az emberek meg kell, hogy éljenek, s ezért megalkusznak olykor elveikkel, s követik a politika által diktáltakat, akkor is, ha nem feltétlenül értenek vele egyet.

Természetesen arra is van példa, hogy elvakult fanatizmus sodor magával sokakat. Forradalmi periódusokban különösen.

Demokratikus, de legalább is békés viszonyok között azonban, mindenkor *egy politikával hivatásszerűen foglalkozó, valamelyes jogi és egyéb ismeretekkel rendelkező réteg* vesz részt az országos fontosságú döntések meghozatalában.

Az olyan törvényhozás, amely megakadályozza egy ilyen politikai réteg kialakulását, helyrehozhatatlan károkat okoz. Számos jeles politikus, jogi szakember is megfogalmazta ezt a gondolatokat. A korlátozás ugyanis intézményesíti egy agresszív kisebbség hatalmát: amely megfogalmazza a teendőket. A hozzáértéssel nem rendelkező képviselők meg csak a gombot nyomhatják. És hát nem képviselik valójában a mai parlamentben lévő képviselők a küldőiket. Már csak

azért sem, mert a 199 fős parlamentből 95-115 fő budapesti kötődésű. Logikus, hogy a vidék gondjainak, különösen a kistelepülésekének, aligha igazi ismerője, meggyőződéses felvállalója. (Így volt ez valójában korábban is, de ebben a ciklusban még erősödött.)

A most jött képviselők nagy többsége egyáltalán nem rendelkezik a feladatának betöltéséhez szükséges ismeretekkel. Sem az ország helyzetéről nincsenek képben, sem a képviselői munka szabályaival, jogi jelentőségével. A parlament nem lehet dilettánsok gyülekezete. Az első szabadon választott parlamentben is hosszú időbe tellett, amíg a szükséges ismereteket felszedték a botcsinálta politikusok: tanárok orvosok, állatorvosok, építészek... Bár voltak jogvégzett emberek is közöttük, s a SZDSZ-ben az ellenzéki politizálásban már némi gyakorlatot szerzők, mégis, a kormánypártokat a humán értelmiségiek többsége jellemezte. Természetesen, a bizottsági munkában jól lehetett hasznosítani egyes – különösen a listás képviselők – felkészültebb voltát. De már akkor is felmerült – tudom, mert magam javasoltam-, hogy a képviselőknek felkészítő kurzusokat kellene tartani a legfontosabb kérdésekről. (Jómagam az ország helyzetét próbáltam megismertetni a frakciónkkal, de ez az összejövetel volt az első és egyben utolsó alkalom... Elsodorta a napi feladatok tömkelege az akkori parlamentet.) Lassan azonban kialakult egy hivatásos politikai réteg.

Ha most egy-két ciklusra korlátozódik a politikusi-törvényhozói lét, akkor mire számíthatunk?

Jól írta József Attila Hazám c. versében:

Fel kéne szabadulni már!
S a hozzáértő, dolgozó
nép gyülekezetében

hányi-vetni meg száz bajunk.
Az erőszak bűvöletében
mit bánja sok törvényhozó,
hogy mint pusztul el szép fajunk!

Felhívom a figyelmet a „*hozzaértő*” jelzőre...Hogyan lesz valaki hozzáértő, ha semmi felkészültsége, gyakorlata nincsen a közügyek intézésében?

Tessék mondani, ki megy el akkor képviselőnek, ha azt csak korlátozott ideig tekintheti munkának? És utána miből fog megélni? Mondjuk, 8 év éppen elég arra, hogy kenyérkereső munkádból, - netán hivatásodból – jól kiessél, és nehezen tudjál visszakapaszkodni a civil életbe... Ez aztán egyáltalán nem demokratikus elvek szerinti képviselőséghez vezet, hiszen *csak vagyonos ember engedheti meg magának*, hogy ilyen kockázatot vállaljon. Hogy néhány évig „képviseletet játszik”; de addig a cége – valaki más vezetésével – , vagy esetleg befektetései, termelik neki majd a jövedelmet.

Ez lenne „a dolgozó nép hozzáértő gyülekezete”? Akik, valóban, képviselik az adott választókörzet érdekeit? Akik megpróbálják megtalálni a közös pontot az országos és helyi törekvések között? Akik képesek lesznek választó kerületüket, a rájuk szavazókat, körzetük lakosságát az országos helyzetből fakadó következményekről is tájékoztatni; tehát tudnak oda-vissza információ-áramlást biztosítani? Mert míg a képviselő a „hozzaértő dolgozó nép gyülekezetében” nem lesz képes a választói felé elmagyarázni az országos helyzetet, annak hatását az ő problémáikra, aligha várhatja megértésüket. A helyi polgárokat saját életsorsuk érdekli, *de nem ostobák. ... Lehet* – mai szóval mondva – *edukálni őket...* Lehet nemcsak meghallgatni, de tájékoztatni is őket.

Vagyis, képviselőnek lenni komoly hivatás. A politikus valóban abból él, amit csinál; de hát arra felkészült kell, hogy legyen. Teljességgel

indokolt lenne, hogy az lehessen képviselőjelölt, aki elvégez egy minimális ismereteket adó politológiai- jogi- , gazdasági kurzust. Mondjuk, *ennyit befektetne* közéleti ambícióiba... S nagyon kíváncsú lenne, hogy – mint az első országgyűlés alkalmával, 1990-ben, valóban körzetében közismert és tiszteletnek örvendő személy legyen az illető.

Hogy ne is a jelen időszakról beszéljek, felidézem: jól emlékszem, amikor a második ciklusban a csongrádi körzet képviselő-jelöltje az MSZP színeiben, a jeles TV-s újságíró, Hajdú János volt. *Akit se azelőtt, se azután a város többet nem látott...* (A TV azonban ismertté tette az arcát...) A térség gondjairól mit se tudott, annak megoldásában semmit se segített, az bizonyos. Külpolitikai újságíróként ahhoz a területhez értett, de e kérdésekben is csak igen kevés megszólalása volt a Parlamentben... (Valójában listás képviselő lehetett volna...) Semmiképp nem felelt meg a helyi képviselőtől elvárt funkcióknak.

Azt azonban jól jelezte már a 30 évvel ezelőtti választási kimenet is, hogy mekkora ereje van a képi médiának!

Igen meggondolandó lenne tehát a képviselőkre vonatkozó új törvényalkotás *alapos átgondolása*.

Csongrád, 2026 június